

na grob svoje ranjce žene, obišče Julijo in svoje stare prijateljice in tem pripoveduje od sreče svoje ljube Berte.«

Kakor pri opisovanju kraja, tako si je tudi pri določitvi časa dovolil Erjavec nekaj pisateljske svobode.

Jevnikar Martin.

V SPOMIN!

† **Lea Faturjeva** je umrla 1. avgusta 1943. Rodila pa se je leta 1875. v Zagorju na Pivki ter je spadala v svojem času med najzvestejše sotrudnike naše revije, to je v prvo desetletje pred prvo svetovno vojno v l. 1905—1913. V teh letih so v naši reviji izhajali njeni zgodovinski romani, povesti in črtice, v katerih se je izražala njena plemenita ženska nprav in krepka, skoraj moška črta v jeziku in obvladovanju sil, ki vladajo svet njenih zgodovinskih postav. Po tem času se je oglasila v Domu in svetu samo še v l. 1939. s pravljico Mladi hlevar. Zadnji čas pred smrtjo je mnogo delala, kar priča izdaja dveh zvezkov njenih Pravljič in pripovedk (1941) in zgodbe iz stare Ljubljane v Slovenčevem koledarju. Napovedana izdaja njenih Izbranih spisov, katere prvi zvezek je bil že postavljen, ni mogla iziti zaradi cenzure leta 1941, na kar je bil stavek v obsegu okrog 400 strani razdrt. V zapuščini je ostalo še nekaj povesti iz stare Ljubljane (Ave purissima, Ljubljanski špital) ter — prvih šest poglavij lastnega življenjepisa, ki je ostal torzo. Ljudska knjigarna je odkupila vsa njena dela. Domu in svetu pomeni lep kos njegove tradicije.

† **Dr. Anton Breznik**, slovničar in prelat, roj. l. 1881, je umrl 26. marca 1944 v Ljubljani. Z njim je Dom in svet izgubil svojega najboljšega jezikoslovnega sotrudnika, ki je dobrih trideset let sodeloval v njem (od l. 1904. do 1936.) s svojimi globokimi znanstvenimi razpravami. Tu so razprave o slovarskih navržkih, napake pri priponah, o stavi pripovednega glagola, o tujkah in izposojenkah ter besednem redu v govoru, predvsem pa v starejši dobi razprave, ki se tičejo Levčevega pravopisa.

Posebno pozornost so budile razprave o novejših napakah slovenskega sloga, njegove studije iz slovenske književnosti, kakor obširno delo o literarni tradiciji v Evangeljih in listih (1917) ter njegove jezikovne ocene starejših slovenskih pisateljev Stritarja, Levstika, Jurčiča, Tavčarja, Detele, Kersnika, Mencingerja, Trdine, Cankarja in Finžgarja. V njih je obenem ugotavljal tudi posebna svojstva kmečkega, meščanskega in častniškega jezika. S temi razpravami v naši reviji je obudil mnogo starih slovenskih besed, ki so se že izgubljale ali že popolnoma izgubile, ter zlasti pri piščočih ljudeh vzbudil čut odgovornosti za jezik, ki naj bo skladen s snovjo. Po njih je revija postala urejevalka sodobnega literarnega sloga ter prava šola slovenskim pisateljem.

† **Pesniki dr. Stanko Vuk, France Balantič, Lado Piščanec.** Dom in svet se spominja tudi žrtev današnje socialne revolucije pri nas, ki je iz vrst njegovih sotrudnikov terjala pesnika Franceta Balantiča, največji obet najmlajšega rodu. Njega se spominjamo v tem zborniku s posebnim nekrologom v začetku ter s spomini njegovih prijateljev. Dr. Stanko Vuk, mladi tržaški politični in kulturni delavec, ki je bil zavratno umorjen obenem s svojo soprogo 10. mar. 1944, je bil tudi sotrudnik Doma in sveta, v katerem se je uveljavil kot dober pesnik moderne smeri (leta 1935. več pesmi ter pesem Pastirska v l. 1939). Svoj čas so ga obsodili v famoznem tržaškem procesu na 20 let, toda po izpustu v septembru l. 1943. je padel kot žrtev domačih ljudi. Z njim so goriški Slovenci izgubili velikega narodnega delavca ter dobrega pesnika. Prav tako pa tudi z Ladom Piščancem, mladim kaplanom v Cerknem, ki so ga umorili 5. febr. 1943. Bil je pesnik, ki je mnogo sodeloval v goriških listih, v DS se je oglašil l. 1942. s pesmijo Božja igra, katere 3. del pa je cenzura črtala. Sočen kraški motiv je obetal lep razvoj, ki ga je pretrgala smrt.

V tradiciji revije bodo ostali vedno v živem spominu! T. D.